

Testament¹

Ja, niżej podpisany/-a [IMIĘ I NAZWISKO], zamieszkały w [MIEJSCOWOŚĆ, DOKŁADNY ADRES], o numerze PESEL [NUMER PESEL], legitymujący/-a się dowodem osobistym o serii i numerze [SERIA I NUMER DOWODU OSOBISTEGO], niniejszym rozrządzam moim majątkiem na wypadek śmierci w sposób następujący.

W skład mojego majątku wchodzi następujące składniki [WYMIENIĆ]²:

- 1) NP. MIESZKANIE (OPISAĆ)
- 2) SAMOCHÓD (OPISAĆ)
- 3) ŚRODKI ZGROMADZONE NA RACHUNKU BANKOWYM (OPISAĆ)
- 4) ...

Swoim spadkobiercą ustanawiam i do dziedziczenia powołuję [IMIĘ I NAZWISKO, MIEJSCE ZAMIESZKANIA, NUMER PESEL, OKREŚLIĆ KIM TA OSOBA JEST DLA SPADKODAWCY].³

Postanowienia inne.⁴

Zapis zwykły: zobowiązuję spadkobiercę/-ów do [OKREŚLIĆ PRZEDMIOT MAJĄTKOWY BĘDĄCY PRZEDMIOTEM ZAPISU] na rzecz [IMIĘ I NAZWISKO, NUMER PESEL ZAPISOBIERCY].⁵

Polecam [IMIĘ I NAZWISKO OSOBY, PESEL] ABY [OPIS ZACHOWANIA]

Wykonawcą testamentu ustanawiam [IMIĘ I NAZWISKO OSOBY, PESEL]

Wydzieziczam [IMIĘ I NAZWISKO], ponieważ ta osoba [OPIS ZACHOWANIA TEJ OSOBY, KTÓRY WEDŁUG OCENY SPADKODAWCY JEST PODSTAWĄ WYDZIEDZICZENIA]

[WŁASNORĘCZNY PODPIS]

---

¹ Aby sporządzić ważny testament należy:

- (1) sporządzić go w całości pismem ręcznym (długopisem lub piórem),
- (2) podpisać oraz
- (3) opatrzyć datą.

Nie należy w celu sporządzenia testamentu posługiwać się bezpośrednio jakimikolwiek elektronicznymi formularzami, w tym niniejszym wzorem, który należy traktować wyłącznie jako wzór oraz instrukcję. Napisanie testamentu na komputerze, wydrukowanie go i podpisanie nie jest właściwą formą sporządzenia testamentu. Taki wydrukowany i podpisany testament jest nieważny i nie wywołuje żadnych skutków prawnych. Testament może zawierać rozrządzenia tylko jednego spadkodawcy, polskie prawo nie dopuszcza możliwości sporządzania testamentów wspólnych.

Do powyższych kwestii odnoszą się następujące przepisy Kodeksu cywilnego:

Art. 949 § 1. *Spadkodawca może sporządzić testament w ten sposób, że napisze go w całości pismem ręcznym, podpisze i opatrzy datą.*

Art. 942. *Testament może zawierać rozrządzenia tylko jednego spadkodawcy.*

---

² Warto wymienić przynajmniej najważniejsze składniki wchodzące w skład majątku spadkodawcy, gdyż ułatwi to później spadkobiercom przeprowadzenie działu spadku i określenie wartości spadku. Jeżeli spadkodawca pozostaje w związku małżeńskim, warto wskazać, które z przedmiotów wymienionych jako składniki spadku są elementami majątku osobistego spadkodawcy, a które są przedmiotem wspólności majątkowej małżeńskiej. Wymienienie składników majątku nie jest jednak obowiązkowe. Jeżeli taka jest wola spadkodawcy, to może ten element pominąć.

---

³ Najważniejszym elementem testamentu jest powołanie spadkobiercy lub spadkobierców. Jeśli spadkodawca ustanawia więcej niż jednego spadkobiercę, to warto określić, jakie udziały (określone ułamkami) w majątku spadkowym mają im przypadać. Np.: swoimi spadkobiercami ustanawiam i do dziedziczenia powołuję: moją wnuczkę Adelę Kowalską, której przypadnie ½ spadku, moją ciotkę Antoninę Kowalską, której przypadnie ¼ spadku i mojego kuzyna Ambrożego Kowalskiego, któremu przypadnie ¼ spadku. Spadkodawca powinien także określić, czy powołuje spadkobierców testamentowych do całości, czy tylko do części spadku. Spadkodawca może zatem postanowić, że spadkobiercy testamentowi będą dziedziczyli tylko część spadku, określoną ułamkiem (np. ½ albo ¾). Pozostałą część spadku będą wówczas dziedziczyli spadkobiercy ustawowi.

Do powyższych kwestii odnosi się następujący przepis Kodeksu cywilnego:

Art. 959. *Spadkodawca może powołać do całości lub części spadku jedną lub kilka osób.*

Jeżeli spadkobierca nie określi udziałów spadkobierców w majątku spadkowym, to przyjmuje się, że dziedziczą oni w częściach równych.

Art. 960. *Jeżeli spadkodawca powołał do spadku lub do oznaczonej części spadku kilku spadkobierców, nie określając ich udziałów spadkowych, dziedziczą oni w częściach równych.*

Warto podać numery PESEL spadkobierców, a także innych osób wymienionych w testamencie, aby uniknąć ewentualnych nieporozumień co do osoby spadkobiercy (które są możliwe, jeżeli dwie osoby z kręgu krewnych lub znajomych spadkobiercy nazywają się tak samo). Podanie numerów PESEL nie jest jednak obowiązkowe.

Spadkodawca może w testamencie zawrzeć tak zwane podstawienie. Jest to postanowienie, zgodnie z którym dany spadkodawca będzie dziedziczył tylko wtedy, jeżeli inny spadkobierca nie będzie mógł lub chciał dziedziczyć.

Art. 963. *Można powołać spadkobiercę testamentowego na wypadek, gdyby inna osoba powołana jako spadkobierca ustawowy lub testamentowy nie chciała lub nie mogła być spadkobiercą (podstawienie).*

Ustanowienie danej osoby spadkobiercą oznacza, że dziedziczy ona całość spadku lub pewien udział w spadku, a nie konkretne przedmioty majątkowe. Jeżeli intencją spadkodawcy jest, aby dana osoba otrzymała konkretny przedmiot z jego majątku, a niekoniecznie stała się jego spadkobiercą, to powinien on/powinna ona ustanowić na rzecz tej osoby tzw. zapis (zob. punkt 5 poniżej) albo jeszcze za życia darować ten przedmiot tej osobie.

Testament może być ważny i skuteczny także wtedy, jeżeli spadkodawca nikogo nie powoła w nim do spadku. W takiej sytuacji nastąpi dziedziczenie ustawowe po spadkodawcy, ale w mocy pozostaną inne postanowienia testamentu - np. zapisy, polecenia (zob. punkt 5 i 6 niżej).

---

⁴ Powołanie spadkobiercy lub spadkobierców jest najważniejszym elementem testamentu, ale w testamencie mogą znaleźć się też inne postanowienia, które służą jak najpełniejszej realizacji woli spadkodawcy. Są to w szczególności zapis zwykły, polecenie, ustanowienie wykonawcy testamentu oraz wydziedziczenie. Sporządzenie testamentu w formie aktu notarialnego pozwala na zawarcie w testamencie także innego postanowienia – tak zwanego zapisu windykacyjnego – ale takie postanowienie nie może się znaleźć w testamen-

cie własnoręcznym.

Podstawowe informacje o zapisie windykacyjnym zawarte są w poniższym przepisie Kodeksu cywilnego:

Art. 981¹ § 1. *W testamencie sporządzonym w formie aktu notarialnego spadkodawca może postanowić, że oznaczona osoba nabywa przedmiot zapisu z chwilą otwarcia spadku (zapis windykacyjny).*

§ 2. *Przedmiotem zapisu windykacyjnego może być:*

- 1) *rzecz oznaczona co do tożsamości;*
- 2) *zbywalne prawo majątkowe;*
- 3) *przedsiębiorstwo lub gospodarstwo rolne;*
- 4) *ustanowienie na rzecz zapisobiercy użytkowania lub służebności.*

Przy sporządzaniu testamentu w formie aktu notarialnego notariusz wyjaśni, czy proponowane przez spadkodawcę sformułowanie zapisu windykacyjnego jest prawidłowe.

Zapis zwykły

⁵ Zapis zwykły. Ustanowienie zapisu zwykłego w testamencie polega na tym, że spadkodawca nakłada na spadkobiercę zobowiązanie do spełnienia na rzecz oznaczonej osoby (czyli zapisobiercy) określonego świadczenia majątkowego. To świadczenie może polegać np. na zapłacie oznaczonej kwoty pieniężnej lub wydania pewnej rzeczy wchodzącej w skład spadku.

Art. 968. § 1. *Spadkodawca może przez rozrządzenie testamentowe zobowiązać spadkobiercę ustawowego lub testamentowego do spełnienia określonego świadczenia majątkowego na rzecz oznaczonej osoby (zapis zwykły).*

§ 2. *Spadkodawca może obciążyć zapisem zwykłym także zapisobiercę (dalszy zapis).*

Polecenie

⁶ Polecenie. Spadkodawca może nałożyć na spadkobiercę lub zapisobiercę obowiązek zachowania się w określony sposób. Treść polecenia może być w zasadzie dowolna, z zastrzeżeniem, że wykonanie polecenia nie może być sprzeczne z prawem oraz zasadami współżycia społecznego. Bezskuteczne będzie polecenie zachowania się w sposób, który jest niemożliwy dla wykonawcy polecenia.

Polecenia testamentowego dotyczą m. in. dwa poniższe przepisy Kodeksu cywilnego:

Art. 982. *Spadkodawca może w testamencie włożyć na spadkobiercę lub na zapisobiercę obowiązek oznaczonego działania lub zaniechania, nie czyniąc nikogo wierzycielem (polecenie).*

Art. 985. *Wykonania polecenia może żądać każdy ze spadkobierców, jak również wykonawca testamentu, chyba że polecenie ma wyłącznie na celu korzyść obciążonego poleceniem. Jeżeli polecenie ma na względzie interes społeczny, wykonania polecenia może żądać także właściwy organ państwowy.*

⁷ Spadkodawca może w testamencie ustanowić wykonawcę albo wykonawców testamentu. Do wykonawcy testamentu odnoszą się w szczególności poniższe przepisy Kodeksu cywilnego:

Art. 986. § 1. *Spadkodawca może w testamencie powołać wykonawcę lub wykonawców testamentu.*

§ 2. *Nie może być wykonawcą testamentu, kto nie ma pełnej zdolności do czynności prawnych.*

Art. 986¹. *Spadkodawca może powołać wykonawcę testamentu do sprawowania zarządu spadkiem, jego zorganizowaną częścią lub oznaczonym składnikiem.*

Art. 988. § 1. *Jeżeli spadkodawca nie postanowił inaczej, wykonawca testamentu powinien zarządzać majątkiem spadkowym, spłacić długi spadkowe, w szczególności wykonać zapisy zwykłe i polecenia, a następnie wydać spadkobiercom majątek spadkowy zgodnie z wolą spadkodawcy i z ustawą, a w każdym razie niezwłocznie po dokonaniu działu spadku.*

§ 2. *Wykonawca testamentu może pozywać i być pozywany w sprawach wynikających z zarządu spadkiem, jego zorganizowaną częścią lub oznaczonym składnikiem. Może również pozywać w sprawach o prawa należące do spadku i być pozwany w sprawach o długi spadkowe.*

§ 3. *Wykonawca testamentu powinien wydać osobie, na której rzecz został uczyniony zapis windykacyjny, przedmiot tego zapisu.*

Wydziwienie

⁸ Wydziwienie. Jeżeli dana osoba zostanie pominięta w testamencie albo spadkodawca wyraźnie napisze, że ta osoba po nim nie dziedziczy, to jeżeli tylko testament będzie ważny, a spadkobiercy testamentowi spadek przyjmą, to taka osoba nie będzie dziedziczyć po spadkodawcy. Jeżeli jednak ta osoba jest zstępnym (dzieckiem, wnukiem, prawnukiem...), rodzicem lub małżonkiem spadkodawcy uprawnionym do dziedziczenia po spadkodawcy z ustawy, to osobie tej będzie przysługiwało przeciwko spadkobiercom roszczenie o zachówek, czyli w praktyce o zapłatę kwoty równej 1/2 lub 2/3 (w przypadku małoletnich oraz niezdolnych do pracy) wartości udziału spadkowego, który przypadłby tej osobie, gdyby dziedziczyła. Roszczenia takie mogą mieć znaczną wartość i w wielu przypadkach powodują, że spadkobierca musi sprzedać majątek spadkowy, aby zaspokoić roszczenia o zachówek.

Jeżeli spadkodawca chce nie tylko wyłączyć daną osobę od dziedziczenia, ale również pozbawić ją roszczenia o zachówek, to powinien/powinna zamieścić w testamencie oświadczenie o wydziwieniu takiej osoby. Wbrew potocznym przeświadczeniom, istotą wydziwienia jest właśnie pozbawienie wydziwionej osoby roszczeń o zachówek (a nie tylko wyłączenie jej od dziedziczenia). Oświadczenie o wydziwieniu musi zostać przez spadkodawcę odpowiednio uzasadnione, gdyż sama wola spadkodawcy nie jest wystarczającym warunkiem skutecznego wydziwienia. Kodeks cywilny precyzuje warunki wydziwienia w art. 1008:

Spadkodawca może w testamencie pozbawić zstępnym, małżonka i rodziców zachowku (wydziwienie), jeżeli uprawniony do zachowku:

- 1) *wbrew woli spadkodawcy postępuje uporczywie w sposób sprzeczny z zasadami współżycia społecznego*

nego;

2) dopuścić się względem spadkodawcy albo jednej z najbliższych mu osób umyślnego przestępstwa przeciwko życiu, zdrowiu lub wolności albo rażącej obrazy czci;

3) uporczywie nie dopełnia względem spadkodawcy obowiązków rodzinnych.

Zaistnienie jednego lub większej ilości powyższych warunków powinno być wykazane w testamencie (art. 1009 Kodeksu cywilnego). Spadkodawca powinien wskazać na konkretne zachowania wydziedziczonej osoby, które w przekonaniu spadkodawcy uzasadniają wydziedziczenie. Im bardziej dokładny opis tych okoliczności w testamencie, tym mniejsza szansa na skuteczne kwestionowanie wydziedziczenia przez osobę wydziedziczoną.